

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Mavricij Bore, Duplica:

Delo v strokovni organizaciji

Delo krščanskega strokovničarja je res naporno in združeno z mnogimi žrtvami, kadar uveljavlja pravice delavstvu, kadar popravlja krivice, prizadeva po kapitalističnem podjetniku. Delavca cenijo enako stroju, večasih niti toliko, redko kdaj pa kot živo bitje s človeškim dostojanstvom. Mnogokrat je preziran, mnogo mu nasprotujejo, zvest svoji ideji gre mirno mimo vsega, na delo za blagor delavskega stanu. On ne išče plačila ne časti, pač pa je vesel, da je mogel pomagati svojemu bližnjemu v potrebi. Proti krivcem je neizprosna, v borbi za pravico in resnico pa nepopustljiva.

Da pa bomo naše borbe vzdržali, je treba izobrazbe in strokovnega znanja. Knjige in »Delavska pravica« so velikega vzgojnega pomena. Noben delavec, zlasti član JSZ, bi jih ne smel zanemarjati, ampak jih vedno vestno do kraja prebrati. Veliko koristijo tudi delavski sestanki in strokovni tečaji, katerih članstvo JSZ ne sme nikdar prezreti. JSZ ima ravno zato toliko dobrih strokovničarjev in idealistov, ker ima njeno članstvo svoje glasilo »Delavska pravica« na višku in ker se udeležuje številnih sestankov in tečajev, ki jih prireja organizacija.

Da bo pa članstvo od svoje organizacije JSZ vedno imelo koristi, je dolžnost članstva, da samo na to polaga važnost in pažnjo. Vsako leto se na občnih zborih skupin volijo odbori in takrat ima članstvo dolžnost, da si izvoli v vodstvo skupin tovariše, v katere ima zaupanje, za katere ve, da so dobri poznavalci stroke in razmer, ki so nesebični in požrtvovalni in ki so praktični katoličani. Vsako leto ima možnost spreminjati osebe v vodstvu. Takrat se tudi volijo delegati za občni zbor centrale JSZ. Kakršni delegati, tako je vodstvo centrale.

Kaj važnejša naloga za članstvo in sploh za delavstvo pa je prav sedaj, ko si volijo svoje zakonite zaupnike. Dober zaupnik je že pol uspeha. Zato naj članstvo svoje zaupnike vedno postavlja na članskih sestankih, kjer ima možnost razgovarjati se o vsem. Obratni zaupniki morajo biti svoji organizaciji duša, organizacija je zaupnikom hrbtenica. Drug brez drugega so v strokovnem delu nemogoči ali vsaj malo pomembni. Medsebojna tesna povezanost je temelj resnemu strokovnemu delu in napredku v borbi za pravice. Obratni zaupnik je zakoniti predstavnik delavstva, njegova naloga je, da delavstvo varuje pred izrabljanjem, priboriti mu poštene, človeškemu življenju primerne dohodeke, paziti mora na pravilno izvajanje kolektivnih pogodb in socialne zakonodaje. Biti mora požrtvovalen, vedno pripravljen na vse pojave, da ga ne iznenadijo. V podjetju, kjer so voljeni obratni zaupniki, delavstvo sploh ne hodi v pisarjo in pred gospoda, ampak vse to vedno opravi zaupnik. Za vsako zadevo pri nadrejenih je na mestu posredovanje del zaupnika. Da pa je v tem svojstvu mogoče doseči čim več uspehov, ga mora podpirati vse delavstvo. Čestokrat delavstvo godrnja nad obratnimi zaupniki zaradi storjenih in nepopravljenih krivic, kakor da bi jih zakrivil on, ne pa podjetnik. Z dveh strani treska vanj — podjetje in delavstvo. In to, da tudi delavstvo bide po njem, mu največkrat vzame voljo do dela, čeprav je imel najboljšo voljo. Če zaupnikovo posredovanje podjetje zavrne, takrat se mora zagniti delavstvo, da podjetje ve, da nima opravka s posameznikom, ampak s celotno delavsko organizacijo.

Zgled iz moravske banovine:

Enotna minimalna mezda je edino pravična!

Podobno kot pri nas v Sloveniji je ban moravske banovine (severna Srbija) predpisal v okviru »Uredbe o določanju minimalnih plač, sklepanju kolektivnih pogodb, pomirjenju in razsodništvu« svojo naredbo. Po tej naredbi je določil najnižje plače za področje moravske banovine takole:

»Najnižja plača nekvalificiranega delavca v industriji, obrti in trgovini, starega nad 18 let, v mestih preko 5000 prebivalcev, znaša 2 din na uro.

Za nekvalificirane delavce pod 18 let starosti v industriji, obrti in trgovini v mestih preko 5000 prebivalcev znaša najnižja plača 1.50 din na uro.

Za nekvalificirane delavce v obrti in trgovini v mestih z manj kot 5000 prebivalcev nad 18 let starosti po 1.80 din na uro.

Za nekvalificirane delavce izpod 18 leta starosti v obrti in trgovini 1.35 din na uro.

Ekspozitura belgrajske industrijske zbornice v Nišu pa je na podlagi § 3 posebnih navodil za izvrševanje »Uredbe« in čl. 2 naredbe bana moravske banovine prosila, naj se za tekstilno industrijo na področju te banovine predpišejo te-le minimalne plače:

Za nekvalificirane delavce nad 18 let starosti 1.80 din na uro — in delavce v starosti izpod 18 let 1.35 din na uro. To svojo prošnjo je utemeljevala s tem, da se tekstilna industrija na področju te banovine nahaja v težkem gospodarskem položaju, ker je preobremenjena z davki, kakor tudi da je kvaliteta delavcev zelo slaba, kar znatno podražuje proizvodnjo te industrije nasproti drugim krajem države.

Ban moravske banovine tej prošnji ni ugodil. Na konferenci kr. banske

loto. Zgodi se pa, da delavstvo tega ne stori. Zaupnik je sam. Podjetje se smeje.

Sedaj v zimskem času, ko se resna mezdna gibanja ne načenjajo, ako niso vsiljena, naj bo naloga skupinskih odborov in zaupnikov, da zberejo čim več preglednega gradiva o razmerah v obratu za svoje delo. Običajno leži vse delo na nekaj osebah, ko bi se lahko lepo razdelilo. V vseh skupinah naj se določi poročevalci za posamezne stvari, pa bo delo bolj poenostavljeno. Eden naj zbira samo akordne postavke celega obrata, vedno vpiše, kdaj in kako se je katera spremenila, povišala; drugi zopet urne plače vseh delavcev ali samo članov JSZ, enako z spremembami; nekdo zopet o družinskem stanju, o zdravstvu, o stanovanjih, zopet drugi o vseh mladolletnih in ženskah v obratu; v katerem oddelku ali pri katerem stroju je kdo že delal; propagandni in tiskovni referent. Pa še je potrebno zbiranje podatkov o gospodarstvu podjetja, o letni produkciji, o tovarniških izdelkih itd.

Obratni zaupniki naj vodijo dnevnik (dnevno zapisno knjigo) o vseh in-

terijah in razpravah, vsak zaupnik zase. To bodo dragoceni dokazi pri mezdni gibanjih, za kaj vse so bila potrebna posredovanja. O tem se potem pregledno poroča članstvu. Za strokovno delo pa bo zaupnik tako dobil statistične podatke od svoje organizacije.

K temu delu pa je treba pritegniti vse članstvo: moške in ženske, starejše in mlajše, da res vsi aktivno delajo v organizaciji, ne pa da komaj plačajo samo članarino in kvečjemu še pridejo na sestanek. Za to zbiranje je čas sedaj in se prekiniti sploh ne sme.

Tako bomo pokazali po vseh obratih, da smo res prava strokovna organizacija, vsej javnosti pa, da smo resnično praktični katoličani, ker vse delamo iz ljubezni do bližnjega. Mnogo napadov beremo in slišimo na nas, ki smo v JSZ. Toda to naj nam da samo novega poguma, da smo na pravi poti. Kogar vse pobija, pred tem imajo golovo strah. To pa nas tudi potrjuje, da je dobra in najboljše delavska strokovna organizacija krščansko-socialistična Jugosl. strokovna zveza. — V boj z njo in za njo!

Pri odrejanju višine najnižjih plač za nekvalificirane delavce se je upošteval zaslužek navadnega delavca kot človeka s pravico do življenja in s pravico, da mu je življenje varovano in omogočeno, ako hoče in želi, da dela. Zato morajo zadostiti najnižje plače: 1. fiziološkim potrebam in 2. kulturnim potrebam delavca.

Fiziološke potrebe človeka in njegov normalni razvoj, da se vzdrži pri življenju, poznamo. Že davno so točno proučene in dokazane, zato nesporne, ter se o njih ne da debatirati. Na podlagi teh se določa višina najnižje plače, katera v nobenem primeru ne more biti nižja, ako se želi omogočiti človeku, da je koristen član človeške družbe. Za človeški organizem velja isto pravilo kot za stroj: ako želimo, da vrši svoje delo, mora biti dobro namazan.

Pa konkretno. Tekstilni delavec po svojem dnevnem delu porabi 3400 kalorij, 100 gr beljakovine, 60 gr masti in 5050 ogljikovih hidratov, ako hoče, da ostane zdrav in sposoben za delo. Zato mu je treba omogočiti hrano, katera ima najmanj 3400 kalorij in 100 gr beljakovine. Pri delu porabljenno energijo more nadomestiti le, ako mu je na razpolago dobra in zadostna hrana.

Inspekcija dela kr. Jugoslavije je določila v pogledu hrane kot eksistenčni minimum to-le mesečno porabo:

vrsta	količina	beljakov.	kalorije
riža	3 kg	180	9600
moke	3 »	390	9150
testenine	3 »	9	1700
koruz. zdr.	3 »	210	9489
kruha	9 »	180	6300
krompirja	4 »	44	2240
graha	4 »	680	10.400
zelja	2 »	50	480
špinache	4 »	48	440
solate	1 »	40	240
sladkorja	1 »	0	3900
mesa	6 »	190	1500
masti	2 »	0	8040
jaje	2 »	13	150
mleka	10 l	310	5400

ali dnevno skupaj: 2646 kalorij in 78 gr beljakovine (od tega 22,3% živalskih in 77,7% beljakovin iz sočivja).

Pri tem je treba takoj naglasiti, da tako naši kot tuji učenjaki trdijo, da navedena količina ne odgovarja in da je daleč izpod potrebnega minimuma.

Na podlagi tržnih cen zadnjega tromesečja stane navedena količina hrane 303.45 din. Stroški za kuhanje 24 din.

Poleg izdatkov za hrano so izdatki tudi za obleko (po indeksu):

II.	
1 suknjo	(vsakih 6 let)
1 obleko	(vsako leto)
4 srajce	»
4 sp. hlače	»
6 parov nogavic	»
1 klobuk	»
III. skupaj za obleko in obuvalo	125.50
IV. stanovanje (za samca)	110.—
V. kurjava in razsvetljava	50.—
VI. razno (milo, pranje in ostale kulturne potrebe — tobak itd.)	60.—

skupaj tedaj din 689.95

To so najpotrebnejši izdatki, da se človek vzdrži pri življenju; izpod tega mora propasti.

Razumljivo je, da ni mogoče vzeti za podlago minimalnih plač po potrebah poedinca, samca, kajti življenje države in naroda sloni na družini. Zato mora biti plača osnova za fiziološki minimum vzdrževanja družine — moža, žene in 2 otrok — ti izdatki so na področju naše banovine preračunjeni na 1536 din.

Življenjski stroški tega »indeksa« so preračunani na konkretnem najmanjšem preračunu odraslega samskega delavca, oziroma družine štirih članov (oče, mati in 2 otroka). Ta minimalni preračun je najnižji življenjski standard. Postavljen je na fizični, ne na socialni minimum.

V fizičnem minimumu so vštete najbolj nujne življenjske potrebe — hrana in obleka. Socialni minimum pa poleg hrane in obleke za najnujnejše preživljanje vsebuje nekatere kulturne potrebe tako samca kot družine, katere so neobhodno potrebne človeku 20. stoletja. Angleski statistik Roverdis je določil mejo teh dveh minimumov in je fizični minimum imenoval »mejo bede«, to se pravi: kar je pod fizičnim minimumom znači revščino in bedo.

Gospodje, predstavniki gospodarstva — delavstvo na področju naše banovine je v svojih zaslužkih daleč izpod tako

Strokovna poročila

Združene papirnice kolektivno odpovedale svojemu delavstvu

Vevče, 30. jan. 1938.

Danes je bil v Vevčah objavljen razglas obratnega vodstva, da so primorani zaradi »pomanjkanja naročil« 14-dnevno odpovedati vsemu delavstvu, razen poprav. delavnic, službo. Kdor ni pripravljen po enem tednu sprejeti delo pod novimi pogoji — skrajšani delovni čas — lahko dvigne svoje delovne izkaze pri tovarniški blagajni in si poišče delo drugod.

Cudno. Po tolikih izjavah, da se bo sedaj po tako težko doseženem znižanju plač polno obratovalo in da bodo delavci tisto izgubo krili z večjo zaposlenostjo, smo sedaj zopet v stanju krize, ki smo je bili nemalo deležni v letih 1932-35.

Ne vemo, ali je to maneuver ali kaj. To pa vemo, da bomo račun plačali zopet mi delavci. Spekulacije, pri katerih delavstvo ne odloča in katerih tudi ne povzroča, se pa običajno njih riziko prevlani na rame delavstva.

Ugotavljamo, da je to izprtje, in se le čudimo, da se ni podjetje v smislu člena 15 uredbe o poravnavanju in razsodnosti obrnilo na oblast, ki naj nujno skliče ustno obravnavo. To je spor in ne gre, da bi se podjetje izognilo zakonitim določilom te uredbe.

Čevljarsko delavstvo

Ziri. V nedeljo, 23. januarja je polagala naša skupina javni obračun za preteklo leto. Bil je to šele drugi redni občni zbor naše mlade skupine. Kakor je bilo razvidno iz poročil odbornikov, resnično stremi organizacija po tem, kako bi izboljšala položaj čevljarskega delavstva tako v gmoletnem, kakor tudi v izobraževalnem pogledu. — V novi odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: Predsednik Kopač Pavel, podpredsednik Kranjc Franc, tajnik Mlinar Josip, blagajnik Stanovnik Josip, gospodar Istenič Feliks, odborniki Jokelj Stanko in Jesenko Ludovik; nadzorstvo Seljak Matjež in Bogataj Karel. Centralo je zastopal tovariš Velkavrh, ki nam je v lepih besedah pokazal razliko med praviimi strokovnimi organizacijami in med takimi, ki so odvisne od kapitala ali kakršnekoli nadvlade. Tovariši, ohranimo in zapišimo si besede tovariša delegata v srce ter se po tem tudi ravnajmo!

23. januarja so bile volitve obratnih zaupnikov v podjetju Zajc, kjer je dobila naša organizacija enega zaupnika, v soboto 29. januarja pa v podjetju Gantar, kjer je dobila 2 zaupnika.

Ziri. V nedeljo, 13. febr. ob 8 zjutraj priredil naša skupina članski sestanek v Društvenem domu na Dobračevi. Tovariši, pokažimo, da nas ni malo in se udeležimo sestanka!

Rudarji

Huda jama. V nedeljo, 30. januarja se je vršil pri Sv. Jederti nad Laškim v prostorih »Čitalnice« protestni shod proti poslabšanju gotovih točk v novem pravilniku bratovske skladnice. Udeležba je bila dokaj zadovoljiva. Poročal je tov. Diacci Al. Navzoči so energično protestirali proti takim udarcem v naši soc. zakonodaji, kot je n. pr. § 50 in 82 om.

zvane »meje bede« — kar pomeni umiranje in upropačanje naroda in države. Kot inspektor dela, kateremu je dolžnost, da se briga za varstvo, zdravje in življenje delavstva, moram to ob tej priliki ugotoviti. Da je to resnica, govore naslednji podatki:

OUZD v Nišu ima 32.214 zavarovanih delavcev, od katerih je 29.061, ki zaslužijo izpod 24 din dnevno (t. j. izpod 600 din mesečno). Tedaj 80% vsega zaposlenega delavstva ne zasluži toliko, da bi krilo svoje življenjske potrebščine po navedenem eksistenčnem minimumu. Še več. 23830 delavcev in delavk zasluži izpod 20 din dnevno in njih mesečni zaslužek ne dosega 500 din, to je 75% vsega delavstva. In kar je najbolj žalostno, 16.716 delavcev in delavk dela za zaslužek, ki ne znaša več kot 14 din dnevno, ali 350 din mesečno — tedaj točno 50% eksistenčnega minimuma. Na podlagi tega 90% vseh zaposlenih delavcev ne zasluži toliko, da bi si krilo najnujnejše življenjske potrebe, kar znači, da so obsojeni na fiziološko in duševno propadanje.

Pri tem je treba naglasiti še to, da so nasproti indeksu realne plače danes mnogo nižje kot l. 1930. Tako so plače padle od l. 1930 za 26%, a cene življenjskih potrebščin za 17.61%.

pravilnika. Na shodu je bila sprejeta tudi spomenica, v kateri delavstvo odločno zahteva, da se § 50 in 82 spremeni v svoje prejšnje besedilo. Mišljeno je bilo, da se vrše ta protestna zborovanja skupno z vsemi del. strok. organizacijami. Ker pa je pri nas obstoječa podružnica ZRJ na naš tozadevni poziv izjavila, da ima žal shod že prijavljen, smo istega prijavili zase tudi mi, pač pa smo z naše strani sporočili delavstvu, da se naj protestnega shoda udeleži, ker gre tu za stvaren skupni odpor proti krivicam in udarcem, ki se nam v naši po časopisnih vesteh tako zlati dobi zopet obetajo. — Z močnimi in enotnimi nastopi proti vsem krivicam pokažimo svojo zavednost — res kot delavsko zavednost.

Viničarji

Ljutomer. Tukajšnje »Vinarsko in sadjarsko društvo« bo priredilo vinarski, sadjarski in kletarski tečaj, ki bo trajal ves teden od 30. januarja do 6. febr. Priglasilo se je veliko število viničarjev, pa tudi vinogradnikov. Tečaj se bo nadaljeval skozi vse leto, in sicer se bo pred vsakim važnejšim vinogradniškim delom vršil po dva dneva. Zamisel pozdravljamo, ter pozivamo vse viničarje, da se tečaja kolikor mogoče redno udeležujejo. »Čim več znaš, toliko več veljaš«, velja tudi za nas! Ob zaključku tečaja bodo dobili redni udeleženci, ki se bodo podvrgli izpitu, tudi izpričevala.

Občni zbor naših nameščencev

V nedeljo je imela naša nameščenska organizacija svoj občni zbor, na katerem se je zelo živahno obravnavalo položaj naše organizacije, kakor tudi vse težave, s katerimi se moramo boriti. Poročila odbornikov so bila sprejeta z velikim zanimanjem ter je pozornost vzbudila zlasti poročilo predsednika, ki ga bomo v prihodnji številki priobčili v celoti. Izvoljen je bil tudi nov odbor, katerega čakajo v tekočem poslovnem letu z ozirom na bližajoče se volitve v naše socialne zavode velike naloge in mnogo težkega dela. Potek občnega zbora bomo natančneje objavili v prihodnji številki, ker je bilo danes to nemogoče zaradi preobilice drugega gradiva.

Resnici na ljubo

Javornik, 30. januarja.

»Slovenski delavec« je prinesel članek »Zaradi pravice« izpod peresa g. Gaserja iz Jesenice. Članek se bavi s cenami življenjskih potrebščin v l. 1937, hoče govoriti tudi o kmečkem vprašanju, naveden pa je tudi najmanjši mesečni potrošek za samec in oženjenega z 2 otrokoma po indeksu Delavske zbornice v Ljubljani. Če pogledamo ta potrošek, vidimo, da je narejen zelo uradno (Delavska zbornica ima komisarija), in jaz bi prav rad poznal gospodinj, ki bi marala vzeti samca na hrano za 215,50 din na mesec. G. Gaser pravi, da hočejo vse tri strokovne organizacije nekam zavajati delavstvo in da tudi strokovna glasila ne poročajo resnice. Zdi se nam, da danes ni treba o tem delavcem prav nič dopovedovati in da tudi nobeden ni tako

Iz tega sledi, da minimalne plače 20 in 15 din za 8 urni delovni čas ne odgovarjajo, ker z njimi delavec ne more kriti najnujnejših življenjskih potreb in se nahajajo daleč izpod »linije bede«, ker jim za kritje najnujnejšega življenjskega minimuma manjka točno 50, oziroma 70% njihovih zaslužkov.

Takih izjav doslej od strani zastopnikov državne uprave nismo bili vajeni. Nasprotno. Kot zastopniki delavskih strokovnih organizacij smo ob sličnih ugotovitvah bili zavrtni prav od teh strani, češ da uganjamo navadno demagogijo.

Pri nas seveda take ugotovitve niso potrebne, ker živimo v »kulturni in visoko socialni« Sloveniji. Videti pa je, da se izravnavamo, kajti kolikor so plače našega delavstva višje — imamo večjo draginjo. Drugače smo pa malodane na istem kot v moravski banovini, vsaj za neke stroke delavstva.

Čitaj in širi Delavsko pravico!

Varovanje članskih pravic iz zavarovanja pri Brat. skladnicah

Novi pravilnik Bratovskih skladnic, ki je stopil v veljavo s 1. jan. t. l., ima tudi to važno določilo, da sme upravni odbor gl. bratovske skladnice vsem tistim, ki so bili zavarovani pri bratovskih skladnicah in so pravice do tega zavarovanja kakorkoli izgubili, dovoliti, da jih v nadalje varujejo in plačujejo predpisano priznalnino, ako te pravice prijavijo do 1. julija 1938.

Vsi tisti rudarji in kovinarji, ki so izgubili članske pravice pri bratovskih skladnicah zaradi redukcije

ali so zamudili rok za prijavo plačevanja priznalnine, imajo sedaj priliko, da pravice do tega zavarovanja zopet pridobe.

To morejo narediti z vlogo na glavni upravni odbor brat. skladnice v Ljubljani, v kateri naj navedejo, kje in koliko časa so bili zaposleni, pri kateri krajevni brat. skladnici so bili zavarovani, s prošnjo, da se jim dovoli plačevanje priznalnine, ki znaša letno 20 din.

Opozorite na to tudi druge, ki ne bodo dobili našega lista v roke.

Občni zbori skupin JSZ

V smislu pravil naših strokovnih skupin po § 14 se imajo vršiti redni letni občni zbori do konca februarja vsakega leta. Ker to zaradi volitev obratnih zaupnikov ni bilo mogoče dosedaj izvesti, se naj občni zbori vrše v mesecu februarju, marcu in aprilu.

Občni zbor krajevne skupine se mora prijaviti centrali in prav tako tudi za objavo v »Delavski pravici« vsaj 14 dni prej. Najkasneje 3 dni pred občnim zborom pa ga je prijaviti pristojni oblasti. Plačilnicam, katere nimajo svojih pravil, prijavlja redne letne sestanke, ki imajo značaj občnega zbora, oblastem centrala. Prav tako prijavlja centrala za plačilnice oblastem tudi novo izvoljeni odbor.

Takoj po občnem zboru sporočite centrali novo izvoljeni odbor s točno navedbo funkcije, ime, priimek, naslov in poklic odbornikov. Poleg tega je sporočiti, kdo je na občnem zboru zastopal centralo, kakor tudi imena tovarišev, ki so bili izvoljeni na občnem zboru kot delegati za centralni občni zbor.

Ob tej priliki naprošamo skupinske odbore, da se tako glede priprav za občne zbore, kakor za vse ostalo delo v skupini ravna po navodilih, obrazloženih v brošurici »Poslovanje krajevnih skupin JSZ«.

Delavska tiskarna

Člani in članice! Ponovno vas vabimo, da pristopite k svoji zadrugi Delavske tiskarne. Odborniki naj sprožijo to vprašanje na sejah in skrbje, da bo takoj pristopila vsaj skupina, če še ni. Pri vsaki skupini naj takoj prevzame eden od članov naše zaupništvo in naj sam ali skupina sporoči naslov, da bomo imeli stike le z zaupniki o vsem našem delu in poslovanju. Ta način je najboljši in najcenejši. Zaupniki naj bodo le taki, ki bodo imeli smisel za združništvo in se bodo zavedali svoje dolžnosti. Zadruga Delavska tiskarna se sedaj zelo lepo razvija in je le v našem skupnem interesu, da ji pomagamo do čim lepšega razvoja.

Deleže nam nakazujte redno po naših čekovnih položnicah. Kdor bi položnice ne imel, naj sporoči, da mu jih pošljemo, ali pa naj se oglasi pri zaupniku.

Zeleni komedijanti

Pod tem naslovom smo v eni zadnjih številkih našega lista nekoliko posvetili v razmere zelenega naprednjaškega tabora, ki je vrgel v svet krilatico o svojih »strokovnih« organizacijah po farah. Zeleni je to zelo zabolelo, pa so napisali skromen odgovor v svojem listu, v katerem pravijo, da so farna občestva JSZarjem komedija, česar nismo mi trdili, ker dobro vemo, kaj je katoliško občestvo župljanov, in da se zavzemamo za »marksistično« zamisel koncentriranja organizacij po obratih. Zeleni hočejo s tem reči: »Vidite jih JSZarje, še organizacijo hočejo imeti na zunaj tako, kot jo imajo marksisti.«

S svojim pisarjenjem zeleni samo kažejo, da so popolni diletanti, vsaj kar se tiče strokovne organizacije krščanskega delavstva. To jim tudi ni zameriti. Pečali so se namreč in se še pečajo najrajši z nedelavskimi vprašanji, kar jih je bilo pa nekoč pri JSZ, so pa tako trde glave, da jim nič ni šlo vanjo, česar smo jih učili. Zato je Janezek postal Janez. Toliko pa niti sedaj niso ogreti za strokovno gibanje, da bi se obrnili v svet in tamkaj pogledali, kako so izven slovenskih mej organizirani delavci.

Pa pojdemo preko tega. Toda, da se zeleni niti tega ne drže, kar sami prodajajo za resnico, je pa neodpuščljivo. ZZZD je izdala brošuro »Krščanska strokovna organizacija«. V tej brošuri je napisano na strani 46: »V krajevni organizaciji se združujejo delavci ene stroke, enega poklica ali enega obrata. Če je katera stroka zelo močna, morejo delavci posameznih podstrokov napraviti ločene organizacije ali pa osnovati v skupni organizaciji za posamezne podstroke strokovne odseke z lastnimi odbori. Strokovne mešane organizacije morejo biti le prehodnega značaja.« Sami uče torej: Podlaga strokovni organizaciji je stroka, poklic ali obrat — tovarna. Naenkrat pa trdijo, da je poklicna in obratna organizacija — marksistična zamisel.

Zeleni v svoji protimarksistični maniri le preveč koristijo marksistom, ker jim pripisujejo celo najpametnejše stvari. Če bo šlo tako naprej, se bodo mogoče še prepisali med nje! Obenem pa mladeniči, ki se zbirajo v vodstvu ZZZD, mislijo, da so vseznali in da mora biti svet tak, kot si ga oni predstavljajo v svoji naivnosti. Le čevlje sodi naj kopitar! — Krščanski strokovničarji smo mnenja, da bo bolje za zelene »strokovničarje«, če puste svoj najnovejši poklic, v katerem so slabi diletanti, in se rajši vrnejo k prejšnjemu poklicu, ker bo to našemu delavstvu samo v korist, ter tako zaključijo slabo začelo — komedijo. Tudi botrom zelenih mladeničev to ne bo škodovalo.

Oglašujte v Delavski pravici!

Kovinar.

Narodni voditelji, delavstvo in demokracija

Odkar je zavlada v Nemčiji hitlerjevski režim, je postala protidemokracija in fašistična miselnost zelo nalezljiva. Nekateri govore tudi o avtoritarnosti, drugi zakrivajo svojo nazadnjaško miselnost s frazo o »vodeni demokraciji«. S to miselnostjo so nasičeni predvsem ljudje, ki jim je priklanjajo in upogibanje hrbtov prirojeno, ki ne mislijo z lastno glavo in ki jim je poslušnost ideal življenja. Zaradi teh lastnosti morajo biti od nekoga, ki ga imenujejo »vodjo«, brezpogojno odvisni. Svojemu voditelju zapuajo brezpogojno in zahtevajo enako pokorščino do njega tudi od drugih. Zločin se jim zdi, če ni kdo z njimi enakih misli. Komunist je in nergač, ki ne zasluži, da bi bil član dostojne družbe. Mnenje in volja vodje sta jim edino merodajna.

Kaj čuda, da izrabljajo osebe, ki jim je ljudstvo poverilo važna in odgovorna mesta, to miselnost, da je ne pobijajo kot napačno, temveč ji dajejo gospodujoče stališče. Kaj jim mar, če postaja iz naroda zavednih kmetov, delavcev, obrtnikov in šolanih ljudi brezoblična gnota, čreda ovac, ki naj vsaj po protidemokraciji misli nič ne misli. Saj je na vlada-jočem prestolu mnogo lažje sedeti, če ni slišati od nikoder glasu iz ljudstva, ki

zahteva pravico in prostor na soncu, temveč je nasproti čuti le živio-klice in hvale-savo hvalo vsega, kar je storjeno. Tako lahko razumemo, zakaj gnezdi nedemo-kratična miselnost celo v strankah, ki so zrastle v boju ljudstva za njegovo poli-tično moč in enakopravnost. Lahko razu-memo, kako nekateri brez sramu goje nedemokracije težnje, obenem pa govo-rijo o potrebi in nujnosti demokracije ter poudarjajo svoje prizadevanje za nje-no uveljavljenje.

V dobi »narodnih voditeljev« slišimo vsak dan pesem o organski skupnosti na-roda, v katero da mora biti včlenjen tudi delavec. Vsak pameten človek prizna obstoj narodne skupnosti. Toda ta ne sme izgledati tako, da bi moral biti v njej delavec potisnjen v kot in ob zid. Ne sme sloneti na zanikanju upravičenosti boja delavstva za pravice, ne na podcenjeva-nju in omalovaževanju delavskih strok-ovnih, kulturnih in ostalih organizacij ter preziranj delavskih zastopnikov, ki si jih delavstvo svobodno izbira iz svojih vrst. Ne! Narodna skupnost mora sloneti na priznanju pravic delovnih stanov, na soodločevanju vseh organiziranih plasti in na vpoštevanju delavskih predstavni-kov v vseh vprašanjih. Razumljivo, da postaja tedaj vodja — nepotreben.

Od onih, ki naslavlajo zahteve o podreditvi narodni skupnosti samo na delavstvo, moramo zahtevati predvsem, da naslove svoj apel tudi na drugo stran, tja, kjer je v nekaj rokah združena ve-lika moč in kjer bi dobra volja mogla ro-diti kmalu dobre uspehe. Vidimo pa, kako se okrog te gospode hodi z rokavi-cami ter veliko obzirnostjo, ki je obču-dovanja vredna v primeri s postopanjem, katerega je deležno delavstvo. Nihče ne zahteva spoštovanja avtoritete in disci-pline od podjetniškega sloja, čeprav bi bilo to zelo potrebno in v korist narod-nega žitja.

Tako postaja konec koncev za vsa-kogar jasno, da delavstvo, ki je organi-zirano v krščanskih strokovnih organiza-cijah, ne more nikdar opustiti boja proti nedemokraciji miselnosti in da ostaja še naprej najbolj vnet in iskren zagovor-nik ter pobornik demokracije. Le v de-mokraciji more obstajati svobodno de-lavsko gibanje, kateremu edino more de-lavstvo pred prodorom demokracije, ko se samo ni moglo boriti in je bilo pre-puščeno usmiljenju drugih. Krščanski strokovničarji hočemo gotovost za svojo usodo. V neizvestnost, da ne rečemo v brezpravno stanje za delavstvo, pa noče-mo pod nobenim pogojem.

Zato se bomo najostreje borili proti vsemu, kar bi nas moglo priversti v ne-demokracijo dobo, to je v neizvestnost, pa naj bi nam jo že vsiljeval kdorkoli in s kakršnokoli frazo.

Odbit napad

Zagorje, 31. januarja.

V nedeljo, 30. januarja so se vršile v našem obratu rudniških apnenic TPD volitve obratnih zaupnikov. Za volitve je bilo veliko zanimanje tudi v ostali javnosti. Napovedan je bil hud boj, ka-terelega so naši tovariši častno dokončali. Za mandate sta se borili dve listi, in sicer Jug. strok. zveza in ZRJ. Lista JSZ je izšla častno iz volilne borbe, kljub vsem zaprekam, ki so ji bile stavljene od združenih nasprotnikov, tako od skrajne levice, desnice in še naših naci-stov, da pogazijo poštenost in borbenost naših tovarišev. Napovedan je bil celo pokop listi JSZ. Priznati moramo, da se ob sličnih prilikah raznih volitev itd. pojavljajo ljudje, ki jim malo kdo klu-buje njihovi demagogiji in znajo valiti vso krivdo in gnoj (upravičeno ali ne) na organizacijo in ljudi, ki hočejo res odkrito in pošteno delovnemu človeku pomagati. Vse se hoče valiti na ljudi, ki znajo ob vsakem trenutku, ko gre za zboljšanje delavskega položaja, podre-diti sebe in organizacijo celokupnosti, samo sebe ne vidijo, ki teh lastnosti sploh ne poznajo, in iščejo predvsem osebne koristi.

Organizirano delavstvo JSZ ni že-lelo tako ostrega boja, ker se zaveda, da apneničarje čakajo še drugačni boji za zboljšanje njihovega položaja. Zato se apneničarsko delavstvo predobro zaveda skupnosti, in si to skupnost ne da raz-bijati. Predobro so poznane nakane ne-katerih sodrugov, ki so to le v besedah.

Menimo, da itak ni treba dovolj pi-sariti, saj je naše zavedno delavstvo po-kazalo, da zna ceniti delo in uspehe JSZ ter se ni dalo begati in je odločno od-govorilo vsem nahujskanim navalom s svojim glasovanjem, da tudi v bodoče zaupa JSZ in svojim zaupnikom. Pom-niti je pa tudi treba, da taka mešanica ni nikoli dobra. S tem so si naši sodrugi dali slab zgled prave delavske zavesti in značajnosti.

Našim tovarišem pa kličemo: vztraj-no po začrtani poti naprej, in vsi v vrste že organiziranega delavstva JSZ, da bo tako močno hrbtišče svojim izvo-ljenim zaupnikom. »Naša lista (bela) je dobila 61 glasov in 2 obratna zaupnika, združenci (rdeči in plavi) pa 60 glasov in dva zaupnika. Udeležba častna. Od 130 volilnih upravičencev je glasovalo 121. Napovedan pokop belim naj pa združenci le sebi pripisejo. — Delavec.

Delavstvo po svetu

Češki steklarji so si izvojevali zvi-šanje mezd. Strokovne organizacije so zahtevale pred meseci spremembo ko-lektivne pogodbe iz leta 1930. Dosegli so zboljšanje v splošnem in v meznem delu. Delavci, ki so imeli manj kot 3 Kč na uro, so dobili 9%, delavci z več kot 3 Kč na uro pa 7% povešek.

V westfalskem premogovnem revirju so se z veljavnostjo od 1. aprila t. l. iz-popolnili in zboljšali obstoječi predpisi o dopustih mladostnih delavcev. Delavci iz-pod 15. leta starosti imajo pravico do 14 dni (delovnih) plačanega dopusta na leto; do 16. leta 12 dni, od 16.—18. leta pa 10 dni. Podjetja so dolžna plačati za-služek za dneve dopusta v naprej, tako da ima delavec potrebna sredstva za čas dopusta.

Po naših krajih

Trbovlje

Delavcem primanjkuje kurjave. TPD je pred par leti znižala delavstvu depu-tatni premog od 9 na 6 ton letno. To ko-ličino dobivajo le poročeni delavci ko-paške kategorije, drugi seveda manj. Do predkratkim so dobivali zunanji de-lavci tudi potrebna drva, jamski pa so si drva gredeč iz službe nosili kot ob-rabljen les iz svojih delovnih prostorov, ali so drugače dobili pri obratovodstvih dovoljenje, da so si smeli nabrati poln voziček obrabljenega lesa v jami. Za-radi preglobkega poseganja v te pravi-ce par delavcev je vodstvo tukajšnjega rudnika ukrenilo, da se bodo drva pro-silcem dajala na zunanjem obratu po potrebi. Poleg tega je tudi prepovedano nositi iz jam en meter dolgi les, če je tudi obrabljen.

Velika večina delavcev ima sedaj prošnje za drva, in drv ne dobi. To menda iz razloga, ker jih na zunanji obrat ne pride dovolj za vse prosilce in ker jih tu dobijo tudi poduradniki in uradniki. Delavstvo želi, da mu družba že na znižanje premoga vsaj dovolj po-trebna drva, ker premog se z vžigalica-mi vendar ne užge. Drv pa je v jamah dovolj, samo treba jih je pobrati.

Zaupniški zbor strokovne skupine rudarjev. V nedeljo, 30. januarja se je zbral obširni zaupniški zbor na prvo sejo in si izbral za predsednika Kun-stelj Ferda, namest. Simonič Franca, za-pisnikarja Rozina Ivana, namestnika Matoz Alojza. Članstvu sporoča, da se v vseh zadevah obrača na te zaupnike. Drug razgovor zaupniškega zbora se bo vršil v ponedeljek, 7. februarja ob 5

pop. v tajništvu. Opozarja se vse zaupni-ke, da tokrat zopet pridejo in se pospe-dujejo o nadaljnjem delu za uspeh organizacije.

Celje

Tehtno predavanje tov. Pitaka. V vrsti predavanj v tem letu je prišel tudi uradnik Del. pravice. Govoril nam je o kršč. strok. internacionali. Uvodoma je prav stvarno obravnaval položaj svetov-nega delovnega ljudstva, njegov napredek in vsestranske težave, s katerimi se mora boriti. Nadalje je očrtal, tako z idejnega kakor številčnega gledišča vse strokovne internacionale. Ob tej priliki smo prav nazorno dobili celotno sliko svetovnega delavskega gibanja. Pred-vsem je za nas bila važna trditev, da more le kršč. delovno ljudstvo vsestran-sko najbolj zadovoljivo rešiti vsa vpra-sanja. Seveda pa tudi nismo pozabili ob tej priliki na vse ovire, ki so delavstvu odvzele ponekod prav vso svobodo. Pre-pričani smo, da je to le pojav, ki se bo sam ob dani priliki zrušil. Tov. Pitako naj bi dal obravnavano snov na svetlo.

Prihodnji sestanek je v sredo, 9. fe-bruarja. Predava g. kaplan Korban, in sicer o ljudeh v rudarskih revirjih. Vsi na predavanje ob pol osmih zvečer!

Miklova Zala. Naša skupina priredi v nedeljo, 6. febr. v mestnem gledališču koroško narodno igro Miklova Zala. Pri predstavi sodelujejo člani in prijatelji, posebno zanimivi bodo nekateri igralci kmetje, ki so Korošci in ki zelo dobro uporabljajo svoj koroški dialekt. Vabi-mo vse člane kakor prijatelje, da se predstave udeležijo!

Jesenice

Bratovska skladišča na Jesenicah. Za mesec februar 1938 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nede-ljah, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer: 6. februarja g. dr. Keržan Bartol, 13. fe-bruarja g. dr. Čeh Milan, 20. februarja g. dr. Keržan Bartol, 27. februarja g. dr. Čeh Milan.

„Krekova družina“ na Jesenicah

Pred letom se je na Jesenicah poži-velo izobraževalno društvo »Krekova družina«, katerega namen je, da prireja predavanja in tako seznanja delavce o gospodarskih, zdravstvenih, političnih, strokovnih in socialnih vprašanjih. Do sedaj se je vršilo nad 20 predavanj, na katerih so predavali dr. Stanovnik, dr. Kržan, Novak Ciril, dr. Pokorn, Pukšič Alojz, Ferlih Matevž, dr. Potočnik, dr. Furlan, Vilko Pitako, dr. Marčič.

Ze imena predavateljev nam jam-čijo, da so bila predavanja zanimiva in za nas delavce koristna pa tudi udeležba od tovarišev, ki predavanja obiskujejo, nam potrjuje to. Za nas delavce je tudi taka izobrazba precej draga, ker mora-mo plačati veliko za kolke. Sedaj smo zopet prijavi 6 predavanj z naslednjo vsebino: 1. dr. Marčič, zdravstvo; 2. pro-fesor Kocbek, o Baskih; 3. dr. Marčič, zdravstvo; 4. dr. Potočnik, državne ob-like; 5. dr. Marčič, zdravstvo; 6. dr. Po-korn, zadružništvo. Predavanja se vršijo vsako sredo v prostorih 1. delavskega konsumnega društva (posebna soba). Vabljeni ste tudi tovariši, kateri se do-sedaj niste predavanj udeleževali.

Je nekoč razgovoril nekako takole: »Naj-večja napaka v politiki je nedoslednost. Angležem očitajo, da so često nelogični in nedosledni. Kolikor je to res, bodo An-gleži zelo veliko škodo trpeli. To se bo pokazalo v prihodnjih desetletjih. Toda, kaj je za Angleže velika škoda, ko pa imajo skoro tretjino sveta v svoji oblasti. Vse huji je politični problem nedosled-nosti za male narode. Mali narod, ki ni-ma premočrtne politike, ki taktizira brez ozira na temeljna politična načela, tvega svojo življenjsko eksistenco. Največja na-paka v politiki je nedoslednost, nekone-kventnost, mahdnavost, kolebanje. Po-nosen, moralen, politično zrel narod ni-koli ne sme dopustiti, da bi mu kdorkoli s kakršnimkoli izgovorom vodil oportu-nistično politiko, politiko pobiranja drob-tin, kakor se temu pravi v preprostem dnevnem življenju, pri tem pa pogazil te-meljna politična načela nekega naroda.«

S kakim užitek in prijetno zavestjo smo dijaki sprejemali z vseučiliškega odra govorjene besede, ki so utrjevale idealno politično slovensko misel teda-njih dni. Za nas idealno politično sloven-sko misel tudi sedanjih dni, za marsikoga pa bi take besede danes bile le »lepe neizvedljive sanje«, s katerimi se prak-tični politik ne more ukvarjati.

Pri volitvah v marcu 1923 je bilo za vso državo izvoljenih 312 poslancev na-pram 419 iz leta 1920. Radikali so vo-livne okraje zelo spretno razdelili v svo-jo korist. V nekaj letih so se tudi orga-

nizacijsko zelo opomogli. Radikali so ta-krat kakor vedno bili velesrbska stran-ka. Volivci so se leta 1923 tudi precej močno orientirali po splošnem značaju posameznih strank glede odnosa do dr-žavne ureditve in do obstoječe ustave. — Kako so radikali z volivno geometrijo, ki smo jo takrat smeli še imenovati s pravi imenom: nasilje in krivica, do-bili skoro absolutno oblast v državi, je prav poučno tudi za našo slovensko po-litiko.

Vseh oddanih glasov je bilo ca 2 mi-lijona 200.000. Od teh glasov so dobili: radikali ca 560.000, demokrati ca 400.000, zemljo-radniki ca 160.000, Radič ca 480.000, SLS ca 108.000, bosanski muslimani ca 112.000, Macedonci ca 73.000.

Po pravični razdelitvi mandatov bi morali dobiti radikali 79 poslancev, de-mokrati 60 poslancev, zemljoradniki pa 23 poslancev. — Dobili pa so: radikali 107 poslancev, demokrati 52, zemljorad-niki 9, Radič 70, SLS 21, bosanski mu-slimani 19, Macedonci 14 poslancev.

Zanimivo je, da so demokrati in zem-ljoradniki po 12 letih 1. 1935 pri javnih znanih Jevtičevih volitvah prejeli na dr. Mačkovi listi več kot pol milijona glasov kljub vsem prejšnjim naporom JNS in jugoslovenskih kasnejših strank. (Se nadaljuje.)

Naročaj Delavsko pravico!

Iz Slovenije v dravsko banovino 20 let slovenske politike

V Sloveniji je leta 1920 SLS dobila skupno okrog 58.000 glasov. Leta 1923. pa okrog 108.000. Samostojni kmetje so se od 1. 1920 do leta 1923 zmanjšali od 33.000 na 11.000, dasi so bili v vladi. JDS (sedaj JNS) je obdržala oziroma okrepila svoje pristaše od 12 na 14 tisoč, skoro natančno za število 2000, kolikor so narodni socia-listi od 6 na 4 tisoč padli. Socialisti so leta 1920 dobili skoro 30 tisoč, komunisti pa okoli 16 tisoč kroglje. L. 1922 je bila komunistična stranka razpuščena. Zato jih v l. 1923 ni, kolikor so se pa pridružili socialistom, so z njimi vred padli na okrog 13 tisoč. Socialisti sami so od svo-jih 30 tisoč iz leta 1920 rešili le še okrog 6 tisoč v letu 1923.

V l. 1923 so v Sloveniji nastopili tudi radikali in radičevci. Radikali so dosegli skoraj 3500 glasov, radičevci pa več kot 10.000. Obe ti dve stranki sta kasneje zelo narastli. Radikali so prišli iz tujine, da se izrazimo s »Slovenecem«, prinesli so tuje blago, ki so ga vsiljevali in glasove izsiljevali in kupovali. Toda radikali niso uspeli, ker niso začeli na pravem kraju. Začeli so namreč od spodaj. Vse drugače so odrezali dobrih deset let kasneje. Po-kušili so enako srečo z eksperimentom od zgoraj. Pa je šlo. Politična zrelost in disciplina sta radikalom prinesla do ma-

lega skoro polovico dravske banovine. Če bi govorili v odstotkih, bi rekli, da imajo radikali danes nekako toliko, kolikor je SLS dobila l. 1920, t. j. okrog 37 odstot-kov volivcev. Kolikor je odstotek radika-lov večji, gre na račun javnega glasova-nja. Pri tajnem glasovanju je SLS zaradi svojega programa in dela od 1. 1920 do 1. 1923 narastla od 37 na 60 odstotkov.

Leta 1923 je več kot tri četrtinke (75%) slovenskih volivcev glasovalo za spremembo ustave iz l. 1921. Tudi na Hr-vaškem se je skoro ves narod zbral okrog Stefana Radiča, tako, da je bil slovenski in hrvaški narod enoten v boju za svojo samostojnost.

Ustavno vprašanje ni nikoli kasneje tako izrazito prišlo v ospredje v volivnem boju, kakor se je to zgodilo l. 1923. Prvo-bojevniki v strankah so kasneje hoteli taktiko prilagoditi novim razmeram in so tekom časa uspavali ljudsko razpoloženje in ohromili borbenost.

Pokojni profesor na ljubljanski uni-verzi dr. Zolger, ki je predaval medna-rodno in meddržavno pravo, se je v svo-jih urah z dijaki često lotil tudi aktual-nih političnih stvari. Ne tistih, zaradi ka-terih bi se bilo treba kakorkoli strankar-sko opredeliti, temveč splošno narodno političnih moralnih norm. V tisti dobi se

To in ono

Gospod Godina se je poslovil. Zadnji »Slovenski delavec«, glasilo ZZD, prinaša tole poročilo iz Grobelj:

»V nedeljo, dne 23. t. m. smo vzeli slovo od našega ravnatelja »Misijonske tiskarne« preč. g. Jožeta Godine. S solzami v očeh in težkimi srci smo se poslovljali. Tako nenadoma in nepričakovano je udarila med nas vest, da ga ne bo več med nami, da je prestavljen v Celje, da smo imeli občutek, kot da ga ne bomo več videli. Toda vdali smo se v usodo in upamo, da se bomo še videli. Prepričani smo, da ne bo pozabil na nas in da bo z duhom še vedno živel med nami, in nam bo kakor dosedaj še vedno naš dobri svetovalec. Saj ne gre tako daleč. Ko pride pomlad in ko bo pot dobra, bomo sedli na kolesa in se odpeljali tja na Stajersko v lepo Celje, kjer bo njegova postojanka. Upamo, da nas bo vesel sprejel in se bomo pogovorili, kako je bilo in kako je sedaj. Spominjali se ga bomo pa tudi s pismi. Tem potom se mu najlepše zahvaljujemo za vse zasluge in vse sodelovanje za nas delavce v tiskarni in naši delavski organizaciji ZZD. Obenem se mu tudi zahvaljujemo za njegovo požrtvovalnost kot učitelju nemščine v našem tečaju in pa tudi kot duhovnemu voditelju in dušnemu pastirju. Naj mu Bog stotero povrne! Častiti g. Godina! Tudi vas prosimo, da ne pozabite na nas delavce, ki smo Vam vedno zvesto sledili in upamo, tudi v vsem ustrezali. Posebno pa ne na našo organizacijo ZZD. Zelimo Vam vse najboljše na Vašem novem mestu, prav posebno pa zdravja. Torej nasvidenje! Bog živi! Delavci »Misijonske tiskarne«.

Sitna zadeva. »Slovenski delavec« se razburja nad našo opombo v zadnji številki, da Misijonska tiskarna ne priznava grafične kolektivne pogodbe. Delavstvo Misijonske tiskarne, zvesto ZZD namreč to pogodbo odklanja, če smemo verjeti »Slov. delavcu«, ker ima boljše pogoje, kakor bi jih imelo s pogodbo. Ložnost ZZD bi bila, da tamošnje članstvo seznanj z določbami grafične kolektivne pogodbe, da bo znalo presoditi, ali boljše pogoje, ki jih daje nepogodbena stanje.

»Predpustni bal« v ZZD. O razmerah in volitvah v tobačni tovarni prinaša zadnja »Del. Politika« poročilo, kjer beremo med drugim: »Oddanih je bilo 613 veljavnih glasov, 21 pa neveljavnih, skupno 634. Od teh so dobili rdeči 409 (lani 355), torej 54 več, zeleni 204 (lani 212), manj 8 glasov... Zadnjikrat je pisal »Slov. delavec«, da je na javnem sestanku rdečkarjem kar sapo zaprlo (menda zato, ker so rdeči tobačni delavci prišli pomagat napolniti dvorano za sprejem gospoda, da sedaj še belgrajski listi hvalijo impozantni shod »zelenih«). Po volitvah je pa zelenim vzelo barvo... — Prav je, da slišimo oba zvona, tudi o največjem »katoliškem delavskem zborovanju v Ljubljani v zadnjih letih«, kakor so zelenecem naklonjeni listi poročali o shodu tobačnega delavstva v Del. zbornici. Najbrž se bodo »velikanske množice« v ZZD kljub nervoznemu otepanju in zmerjanju »Slov. delavca« kmalu pokazale v pravem številu.

K našemu poročilu o shodu tobačnega delavstva piše »Slov. delavec«: »Zavist nasprotnikov. Boli jih naša moč in naša rast, vse, bele, modre in rdeče. Najraje bi nas pohodili, čisto utajili. »Delav. pravica« pa v zavisti na naše zadnje močno delavsko zborovanje v svojem omalovaževanju v vsem prednjači. Se nas menda najbolj boji... Treba bo hladilnega tuša, ki pa še pride... — To naj bo dopolnilo h gornji notici. Mi smo tušev že vajeni in se jih ne bojimo; popolnoma drugače bi se pa pod njim počutili zeleni, če bodo imeli kdaj nesrečo, da zaidejo podenj.

Sramežljivost. Kranjski »Gorenjec« poroča o socialnem tečaju, ki se vrši v Kranju pod okriljem Prosvetnega društva. Doslej sta predavala urednik »Slov. delavca« g. Andrej Križman in urednik »Slovenca« g. dr. Abčič. Zadnje predavanje je bilo predvsem o »naši strokovni

organizaciji«. Ker poznamo pokrovitelje tega tečaja, vemo, da gre tu za ZZD. Čudimo se le, zakaj ne upajo javno razviti svojo zastavo in z njo iti med kranjsko delavstvo. Najbrž se dobro zavedajo, da delavstvo ne pozablja časov, ko se je borilo za svoje pravice...

Koledarček. Nekatere skupine nam do danes še niso obračunale delavskega koledarčka za leto 1938. Tem skupinam sporočamo, da bomo prevzeli neprodane izvide delavskega koledarčka samo, ako nam jih vrnejo do 15. februarja 1938. Kar bi se nam vrnilo kasneje, ne bomo prevzeli in bomo za dotični znesek skupino obremenili in od nje zahtevali znesek, kakor da bi koledarčke prodala. Za prodane izvide pa denar iztirjajte in ga prav tako do 15. t. m. pošljite. To pa zato, da bomo mogli račun za delavske koledarčke zaključiti.

21.000 ljudi je slo 1. 1937 za kruhom iz Jugoslavije. Vseh izseljencev je 1 milijon, od teh je Slovencev 45%, Hrvatov 50%, drugih pa 5%. Lani so poslali v koledarčke zaključiti. — Centrala JSZ.

Gospodarstvo

Sladkorne tovarne v Jugoslaviji so začele predelovati sladkorno peso. Ta pridelek cenijo letos na okoli 430.000 ton. Lani ga je bilo dvakrat več, namreč 708.640 ton in sladkorja je bilo izdelanega 8700 vagonov. Za letos pa so tovarne zahtevale radikalno omejitve zasedane površine. Že vedo zakaj! To je njihova politika. Letos izdelana količina sladkorja namreč ne bo zadostovala za kritje domaših potreb, kajti povprečno znaša letna potrošnja sladkorja v naši državi 6500 do 7000 vagonov. Letos je potrošnja gotovo večja, ker je zrasla kupna moč v podeželju. Zato pričakujemo, da bodo še letos pošle vse zaloge iz tovarniških skladišč. Kadar pa blaga zmanjkuje, tedaj navadno cene porastejo.

Obseg svetovne trgovine se je po podatkih nemškega drž. statističnega urada (upoštevajo 52 držav) povečal v drugem četrtletju 1937 nasproti prvemu za 11%, nasproti drugemu četrtletju 1936 pa kar za 34 odstotkov. Povečanje gre največ na račun samega obsega trgovine. Po obsegu je sedaj trgovina na stopnji pred nastopom svetovne gospodarske krize, po vrednosti pa dosega še vedno komaj polovico vrednosti v l. 1929.

Evropski premogovni kartel se snuje. Te dni so bili zastopniki angleških premogovnikov na Poljskem, kjer so razpravljali o osnovnih pravilih tega kartela.

Za sestavo pravil Kmetijskih zbornic je sestavljena v kmetijskem ministertvu posebna komisija.

400 do 600 manjših osebnih avtomobilov bo prodala Nemčija po zelo znižanih dumping cenah prihodnje mesece v Jugoslaviji. Na trge drugih držav bo vrgla še večje količine. Pri tem zasleduje Nemčija dva cilja: pridobitev trga in nabavo deviz, oziroma zagotovitev dobave surovin in hrane.

Walter Briesley

Brezposelni

»Ne bodi neumna!«

»To je prav tako, kakor če vržeš kos mesa psu, ki si ga obrcal,« je dejala prezirljivo. Ustnice je imela bele. »Mislim, da bi ti kaznoval človeka, ki je svojo mater do smrti pretepel.«

Tisti hip je prišel v hišo deček. »Spat, Janko!« se je zadril nanj oče. Janko je naglo pogledal, bil je presenečen, tako ostro je oče izgovoril tiste besede. Kaj se je zgodilo? Začudeno je pogledal mater v obraz. Ona bo prijaznejša, saj ji je dal penny.

»Mama, pil bi rad!«

»Izpij požirek vode, to bo nocoj dosti zate,« je dejala mati neprijazno, kakor da ni nič hvaležna za denar, ki ga je pravkar dobila. Janko je stopil s čašo k pipi in se napil vode.

»Pojdi, da te spravim v posteljo!« je dejal oče. Zdaj je nenadoma spregovoril zopet prijazneje. Deček je namreč že čutil, kako je osamljen in zapuščen. Kmalu bi bil izgubil oblast nad spodnjo ustnico.

»Lahko noč, mama.« Stopil je k njej in mati ga je poljubila. Privoščila si je nežnosti za kratek trenutek. A ker jo je moral slišati še nekdo drugi poleg otroka, je govorila z nekako trdo svečanostjo. »Lahko noč!«

Ivan je ostal pri Janku četrte ure. Sedel je pri njegovi postelji in mu pripovedoval kratko zgodbo. Ko je prišel nazaj v sobo, je žena pridno živala in krpa. Neumorno je delala, dokler ji ni zmanjkalo luči. Tedaj je pospravila volno, šivanko in nogavico. Vstala in si pomela oči.

»Si končal?« ga je vprašala mirno.

»Če si ti, sem tudi jaz,« je odvrnil mož.

Doma in po svetu

Stoto zasedanje Društva narodov se vrši te dni v znamenju popolne onemoglosti te mednarodne ustanove, ki naj bi varovala mir vsem državam. Severne države, Belgija, Finska, Švica žele, da se jih oprostijo sodelovanja pri sankcijah. Fašistične države so že izstopile in ostro napadajo Društvo narodov, češ, da služi samo imperialističnim interesom Anglije in Francije. Proti japonskemu vpadu na Kitajsko D. N. ne upa več ukreniti ničesar.

Kriza bolgarske vlade še vedno traja, ker izstopajo posamezni ministri in kralj imenuje nove. Bolgarija se pripravlja na volitve in vlada ni edina v tem, ali naj nastopi z odkrito diktaturo ali naj pripusti večjo svobodo starim strankam.

Grške revolucije. Vlada je objavila, da se je pripravljala nov upor. Temu je sledilo preganjanje starih političnih voditeljev, nastop proti opoziciji in, kakor vedno, okrepitev diktature. Vlada pravi, da si tega upora ni izmislila zato, da bi mogla opravičiti tršo diktaturo.

»Z globokim obžalovanjem vam naznanjam, da mora Amerika zvišati svojo oboroženo moč,« je izjavil predsednik Roosevelt poslanski zbornici, ko ji je predložil predlog za zvišanje stroškov za oboroževanje. Amerika bo ponovno dala za oboroževanje 142 milijard dolarjev. Anglija je to pozdravila kot dobro poročilo za svetovni mir.

Ali ste že sestavili zbor organizacijskih zaupnikov in določili vsakemu zaupniku gotovo število članov? — To uredite čimprej, ker le s smotno porazdelitvijo dela boste dosegli rednejše in bolj točno plačevanje članarine.

Avstrijo skrbi njena bodočnost. Narodni socialisti se ne zmenijo za pogodbo med Avstrijo in Nemčijo, ki naj bi varovala prijateljstvo med obema državama — temveč delujejo tajno po vsej Avstriji. Širijo narodni socializem povsod in rujejo proti avstrijski vladi. Da Nemčija pridobiva nove zaveznike, skrbi tudi Češkoslovaška, ki je pričela iskati zaveznitva proti hitlerizmu na Dunaju in v Budimpešti, da se obrani navala narodnega socializma v Srednjo Evropo in na Balkan.

Občni zbori

Huda jama. Občni zbor strok. skup. rudarjev Huda jama se bo vršil v nedeljo, 13. februarja, v prostorih gostilne Stokavnik pri Sv. Jederti, in sicer ob 8. Pride tudi zastopnik centrale. Udeležba za člane obvezna. Privedite tudi tiste, ki žele stopiti v naše vrste. — Odbor.

Gorenjski kovinarji

Jesenice. Velika izbira manufakturnega blaga za moške in ženske obleke, na mesečne obroke.

Dospeli so najnovejši modeli radioaparatorov, katere dobite na mesečne obroke že od 150 din dalje.

Velika zaloga najboljših šivalnih strojev »Gritzner«; tudi na mesečne obroke. Priporoča se vsem Marija Krašovec, Jesenice, Krekov trg 2.

Tončka Höfferle

poslovodkinja gostilne »Zvabe« na Javorniku
se priporoča za obilen obisk!

Obiščite

Nikdo Vas ne bo vprašal, če kupite kaj ali ne!

meseca februarja naš vsakoletni priljubljeni

SEJEM

ko damo na naše že itak nizke, v izložbah označene cene še

10% popusta

ANT. KRISPER
LJUBLJANA

Mestni trg št. 26 Stritarjeva ulica št. 1—3

Delavska pravica

Izbija vsak četrtek popoldne, v službu praznika dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22. Ne frankirano pismo se ne sprejema. Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22. Oglasi po cenzuri: Telefon 2245. Številka čekovnega računa 14.988

Posamezna številka Din 1.— Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrte leta Din 18.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.—, za inozemstvo štano mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Umberto Peter. Izdaja za konzorcij: Delavske Pravice: K. Žumer. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čot